

P8_TA-PROV(2014)0009

Situácia na Ukrajine

Uznesenie Európskeho parlamentu zo 17. júla 2014 o Ukrajine (2014/2717(RSP))

Európsky parlament,

- so zreteľom na svoje predchádzajúce uznesenia o európskej susedskej politike, o Východnom partnerstve a o Ukrajine, a najmä na svoje uznesenie zo 17. apríla 2014 o nátlaku Ruska na krajiny Východného partnerstva, a najmä o destabilizácii východnej Ukrajiny¹,
 - so zreteľom na spoločné vyhlásenie, ktoré prijali lídri G7 na svojom zasadnutí v Haagu 24. marca 2014,
 - so zreteľom na závery Rady pre zahraničné veci zo 17. marca, 14. apríla, 12. mája a 23. júna 2014,
 - so zreteľom na závery Európskej rady z 20. a 27. júna 2014,
 - so zreteľom záverečnú správu medzinárodnej volebnej pozorovateľskej misie OBSE/ODIHR o predčasných prezidentských voľbách na Ukrajine,
 - so zreteľom na podpísanie záverečných častí Dohody o pridružení medzi EÚ a Ukrajinou a na prehĺbenú a komplexnú dohodu zóny voľného obchodu z 27. mája 2014,
 - so zreteľom na správy Vysokkej komisárky OSN pre ľudské práva o situácii v oblasti ľudských práv na Ukrajine z 15. mája a 15. júna 2014,
 - so zreteľom na vyhlásenie komisie NATO – Ukrajina z 1. apríla 2014,
 - so zreteľom na článok 123 ods. 2 a 4 rokovacieho poriadku,
- A. keďže Ukrajina naďalej čelí vážnym bezpečnostným, politickým a spoločensko-hospodárskym výzvam; keďže konflikt na východnej Ukrajine predstavuje vážnu prekážku rozvoja a prosperity krajiny;
- B. keďže ruská okupácia a anexia Krymu predstavujú porušenie medzinárodného práva a medzinárodných záväzkov Ruska, ktoré vyplývajú z Charty OSN, Helsinského záverečného aktu, Štatútu Rady Európy a Budapeštianskeho memoranda o bezpečnostných zárukách z roku 1994, ako aj dvojstranných záväzkov vyplývajúcich z dvojstrannej zmluvy o priateľstve, spolupráci a partnerstve z roku 1997;
- C. keďže 25. mája 2014 bol Petro Porošenko zvolený za nového prezidenta Ukrajiny; keďže tieto voľby monitorovala medzinárodná volebná pozorovateľská misia pod vedením OBSE/ODIHR, ktoré sa vyjadrili, že napriek nepriaznivému bezpečnostnému prostrediu na východnej Ukrajine a nezákonnej anexii Krymu zo strany Ruska boli tieto voľby prevažne v súlade s medzinárodnými záväzkami a základné slobody boli dodržané v prevažnej väčšine

¹ Prijaté texty, P7_TA(2014)0457.

krajiny;

- D. keďže nový prezident predložil plán s 15 bodmi na mierové urovnanie situácie na východnej Ukrajine, podľa ktorého bude zachovaná zvrchovanosť, územná celistvosť a národná jednota Ukrajiny vďaka amnestii udelenej tým, ktorí sa vzdali a nepáchali ťažké zločiny, vytvoreniu kontrolovaných koridorov pre ústup ruských žoldnierov a začatiu otvoreného dialógu;
- E. keďže prezident Porošenko ako prvý krok vyhlásil na obdobie od 20. do 30. júna jednostranné prímerie, aby sa umožnili rokovania medzi Ukrajinou, Ruskom a separatistickými silami; keďže jednostranné vyhlásenie prímeria ukrajinskou vládou opakovane porušili hlavne separatisti, čo viedlo k stratám na životoch na oboch stranách;
- F. keďže rada Ruskej federácie schválila 25. júna 2014 rozhodnutie prezidenta Putina zriecť sa práva na vyslanie ruských ozbrojených síl na územie Ukrajiny;
- G. keďže Rada pre zahraničné veci 27. júna 2014 potvrdila analýzu Komisie, v ktorej sa uvádza, že Ukrajina splnila všetky referenčné hodnoty prvej fázy akčného plánu pre liberalizáciu vízového režimu a prikrčila k jeho druhej fáze;
- H. keďže 27. júna 2014 EÚ a Ukrajina podpísali zvyšné ustanovenia dohody o pridružení a prehĺbenej a komplexnej dohody o zóne voľného obchodu (AA/DCFTA); keďže touto dohodou sa uznáva túžba ukrajinského ľudu žiť v krajine, ktorá sa riadi európskymi hodnotami, demokraciou a zásadami právneho štátu;
- I. keďže prezident Porošenko sa rozhodol obnoviť protiteroristické operácie s cieľom zdolať separatistické povstanie na východe krajiny potom, ako zlyhalo opatrenie jednostranného prímeria; keďže ukrajinská armáda opäť získala kontrolu nad viacerými mestami na východnej Ukrajine a prinútila povstalcov a žoldnierov stiahnuť sa smerom k Donecku; keďže násilnosti napriek tomu stále pokračujú;
- J. keďže 2. júla 2014 sa ministri zahraničných vecí Nemecka, Francúzska, Ruska a Ukrajiny stretli v Berlíne a dohodli sa na prijatí opatrení, ktoré povedú k udržateľnému obojstrannému prímeriu na východnej Ukrajine;
- K. keďže prezident Porošenko vyjadril ochotu vyhlásiť aj druhé prímerie na základe splnenia troch podmienok, ktorými sú obojstranné dodržiavanie prímeria, prepustenie všetkých zajatcov a účinná kontrola hranice monitorovaná OBSE;
- L. keďže prezident Porošenko 14. júla 2014 vyhlásil, že príslušníci ruského vojenského personálu bojovali na strane separatistických povstalcov proti ukrajinským silám a že bol použitý nový ruský raketový systém; keďže Rusko podľa zdrojov NATO údajne posielalo rebelom bojové tanky, delostrelectvo a ďalšie zbrane a umožňovalo ruským žoldnierom prechádzať hranice, aby sa pridali k povstaleckým milíciám;
- M. keďže 11. júla 2014 sa v Bruseli uskutočnili konzultácie tretích strán medzi EÚ, Ukrajinou a Ruskom o vykonávaní dohody AA/DCFTA medzi EÚ a Ukrajinou; keďže ide o užitočný proces, ktorý by mohol pomôcť ukončiť rôzne zakorenené presvedčenia tým, že sa objasnia výhody AA/DCFTA a zohľadnia sa oprávnené záujmy všetkých strán;
- 1. víta podpísanie zvyšných ustanovení dohody o pripojení vrátane prehĺbenej a komplexnej

zóny voľného obchodu a je presvedčený, že dohoda bude hybnou silou pre politické a hospodárske reformy, prinesie modernizáciu, posilní zásady právneho štátu a podnieti hospodársky rast; vyjadruje podporu Ukrajine pri pristúpení k dočasnému uplatňovaniu dohody; vyhlasuje, že Európsky parlament čo najskôr dokončí proces ratifikácie dohody; vyzýva členské štáty a Ukrajinu, aby dohodu urýchlene ratifikovali, a čo najskôr tak umožnili jej úplné uplatňovanie; zdôrazňuje, že AA/DCFTA žiadnym spôsobom nesúvisí s integráciou do NATO;

2. s potešením tiež víta podpísanie dohôd o pridružení a Gruzínskom a Moldavskom, ktoré znamenajú začiatok novej éry v politických a hospodárskych vzťahoch týchto krajín s EÚ; vyzýva na ich urýchlenú ratifikáciu a víta skutočnosť, že moldavský parlament už dohodu ratifikoval; odmieta prijatie „trestných“ obchodných opatrení zo strany Ruska voči tým krajinám, ktoré podpísali dohody o pridružení s EÚ, pretože tieto dohody Rusko neohrozujú; zdôrazňuje, že tieto kroky sú v rozpore s pravidlami Svetovej obchodnej organizácie a sú politicky motivované, a teda neprípustné;
3. víta zvolenie Petra Porošenka do úradu prezidenta Ukrajiny v prvom kole spravodlivých a demokratických volieb; poznamenáva, že výsledky volieb naznačujú vysokú podporu obyvateľstva pre európske a demokratické vyhliadky krajiny;
4. podporuje mierový plán ako zásadnú šancu na deeskaláciu a mier; podporuje rozhodné kroky prezidenta Porošenka na zabezpečenie jednoty, zvrchovanosti a územnej celistvosti Ukrajiny; víta jeho odhodlanie venovať sa problému systémovej korupcie a zneužívania verejných zdrojov; opätovne zdôrazňuje, že Rusko sa zúčastňuje na vojenskej aktivite a zásobovaní; naliehavo vyzýva Rusko, aby plnilo svoje medzinárodné záväzky, skutočne záväzne pristúpilo k rokovaniu o mierovom urovaní sporov a využilo svoj skutočný vplyv na zastavenie všetkých násilností;
5. vyzýva na usporiadanie novej schôdze trojstrannej kontaktnej skupiny, ktorej témou má byť urovanie na juhovýchode Ukrajiny, a vyjadruje podporu novým formám komunikácie medzi stranami;
6. zdôrazňuje základné právo ukrajinského ľudu slobodne rozhodovať o hospodárskej a politickej budúcnosti svojej krajiny a opätovne potvrdzuje právo Ukrajiny na sebaobranu v súlade s článkom 51 Charty OSN; opätovne zdôrazňuje, že medzinárodné spoločenstvo podporuje jednotu, zvrchovanosť a územnú celistvosť Ukrajiny; zdôrazňuje, že treba nájsť politické riešenie krízy; naliehavo vyzýva ukrajinské bezpečnostné sily, aby plne dodržiavali medzinárodné humanitárne právo (MHP) a medzinárodné právo v oblasti ľudských práv (IHRL) pri vykonávaní tzv. protiteroristických operácií a zdôrazňuje potrebu chrániť civilné obyvateľstvo; a vyzýva rebelov a žoldnierov, aby urobili to isté, a aby nepoužívali civilistov ako ľudské štíty; zdôrazňuje, že treba nájsť politické riešenie krízy; naliehavo vyzýva všetky strany, aby preukázali zdržanlivosť a dodržali prímerie, ktoré musí byť čo najskôr vyhlásené a dôsledne realizované;
7. odsudzuje agresiu Ruska na Kryme ako vážne porušenie ukrajinskej zvrchovanosti a územnej celistvosti podľa medzinárodného práva a odmieta ruskú politiku *fait accompli* v zahraničných vzťahoch; považuje anexiu Krymu za nezákonnú a odmieta uznať faktickú vládu Ruska na polostrove; víta rozhodnutie zakázať dovoz tovaru z Krymu a Sevastopolu, ktorý nemá ukrajinský certifikát, a nabáda ďalšie krajiny, aby zaviedli podobné opatrenia v súlade s rezolúciou Valného zhromaždenia OSN č. 68/262;

8. odsudzuje pokračujúce násilnosti a každodenné straty na životoch na východnej Ukrajine, ničenie domovov a majetku a útek tisícov civilistov z oblasti konfliktu do bezpečia; víta dobrú vôľu, ktorú preukázala ukrajinská strana, keď prijala jednostranné prímerie, a vyjadruje poľutovanie nad tým, že separatisti a žoldnieri tento príklad odmietli nasledovať; vyjadruje hlboké znepokojenie nad bezpečnosťou radových občanov, ktorí zostávajú uviaznutí v Doneckej a Luhanskej oblasti; vyjadruje hlboké poľutovanie nad stratami životov a nad tým, že medzi obeťami boli zaregistrované i deti; vyjadruje úprimnú sústrasť ich rodinným príslušníkom; odsudzuje všetky útoky na civilné obyvateľstvo a žiada prísne dodržiavanie medzinárodného humanitárneho práva;
9. vyzýva Rusko na skutočne odhodlanú podporu mierového plánu, prijatie opatrení na účinnú kontrolu vlastnej hranice s Ukrajinou a zastavenie pretrvávajúcich protiprávných prienikov ozbrojencov, zbraní a techniky, nepriateľských operácií a infiltrácie, na bezodkladné zredukovanie a stiahnutie svojich jednotiek z ukrajinskej hranice a na využitie svojho vplyvu na povstalcov a žoldnierov tak, aby boli prinútení dodržiavať prímerie, zložiť zbrane a stiahnuť sa späť do Ruska cez ústupový koridor, ako sa uvádza v Porošenkovom mierovom pláne, ako prvé, dlho očakávané konkrétne kroky, ktoré by preukázali skutočný záujem Ruska na deeskalácii krízy;
10. odsudzuje nezákonné zadržiavanie navigátorky ukrajinských leteckých síl Nadje Savčenkovej v Rusku a žiada jej okamžité prepustenie, ako aj prepustenie všetkých zajatcov zadržiavaných na Ukrajine alebo v Rusku;
11. vyzýva podpredsedníčku Komisie/vysokú predstaviteľku Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku (PK/VP) a Európsku službu pre vonkajšiu činnosť (ESVČ), aby posilnili svoju prítomnosť a zvýšili viditeľnosť v mechanizmoch dialógu, ktoré boli vytvorené na vyriešenie krízy, vrátane kontaktnej skupiny;
12. víta rozšírenie platných sankcií na ďalších 11 ľudí, z ktorých väčšinu tvoria predstavitelia tzv. povstaleckých orgánov; víta prípravné práce vykonané Radou, ESVČ a členskými štátmi, ktorých cieľom sú ďalšie sankcie voči Rusku, ktoré by mali zahŕňať sankcie v oblastiach hospodárstva, finančného a energetického sektora a embargo na zbrane a technológie dvojakého využitia; žiada kolektívny zákaz predaja zbraní do Ruska a nalieha na jeho vykonávanie dovtedy, kým sa situácia na východnej Ukrajine normalizuje; upozorňuje, že akékoľvek ďalšie kroky Ruska zamerané na destabilizáciu Ukrajiny povedú k ďalším sankciám a budú mať ďalekosiahle dôsledky na vzťahy medzi EÚ a Ruskom;
13. žiada Radu, aby vyzvala Rusko na splnenie jeho záväzkov v rámci medzinárodného práva a aby uplatnila tretiu fázu sankcií, ak si to situácia bude vyžadovať;
14. nalieha na Európsku radu, aby prijala súdržnejšiu, rásnejšiu a jednohlasnú stratégiu ku kríze na Ukrajine a k správaniu ruskej vlády, a to aj čo sa týka otázok súvisiacich s energetickou bezpečnosťou EÚ; odsudzuje skutočnosť, že niektoré členské štáty v tejto súvislosti preukazujú nejednotnosť, a nedostatok solidarity v EÚ;
15. podporuje obnovené vzájomne dohodnuté prímerie, ktoré by stabilizovalo bezpečnostnú situáciu, viedlo k skutočnej deeskalácii a bolo impulzom pre vykonanie mierového plánu prezidenta Porošenka, ktorý je podmienený obojstranným rešpektovaním prímeria, prepustením zajatcov a účinnou kontrolou hraníc zo strany OBSE; víta najnovšie úspechy ukrajinských síl na východnej Ukrajine a skutočnosť, že sa im opäť podarilo získať kontrolu

nad viacerými dôležitými mestami;

16. rozhodne sa domnieva, že úloha osobitnej monitorovacej misie OBSE by sa mala posilniť po materiálnej i finančnej stránke, aby sa Ukrajina podporila pri zaisťovaní a monitorovaní oblastí pozdĺž svojej hranice;
17. pripomína ukrajinskej vláde, že je nevyhnutné urýchlene uskutočniť vnútroštátne hospodárske a politické reformy; poukazuje na to, že vnútroštátne reformy by sa nemali začať len vďaka vonkajšiemu tlaku, ale mali by byť založené na masívnej verejnej podpore vytvorenia udržateľných hospodárskych a sociálnych príležitostí prostredníctvom modernizácie krajiny;
18. požaduje nezávislé a nestranné vyšetrenie smrteľných udalostí a zločinov proti ľudskosti, ku ktorým došlo vo všetkých častiach Ukrajiny od novembra 2013, so zapojením silného medzinárodného prvku a pod dohľadom Rady Európy, a vyvodenie trestnoprávných dôsledkov voči zodpovedným osobám; je presvedčený, že iba skutočné vyšetrenie týchto zločinov pomôže ukrajinskej spoločnosti a rodinám a priateľom obetí obnoviť dôveru v inštitúcie;
19. pripomína, že je nevyhnutné ukončiť systematické a štrukturálne obmedzovanie ľudských práv, zlú správu vecí verejných, rozsiahlu korupciu a obrovskú tieňovú ekonomiku na Ukrajine; zdôrazňuje dôležitosť prebiehajúceho procesu ústavnej reformy a význam podpory rozvoja občianskej spoločnosti pri dosahovaní skutočnej participatívnej demokracie, ktorá podporuje a chráni ľudské práva, a zaručovaní spravodlivosti a dobrej správy vecí verejných pre všetkých ľudí vo všetkých regiónoch krajiny, čo prispeje k jej bezpečnosti a stabilite; vyzýva na schválenie antidiskriminačného zákona v súlade s európskymi normami;
20. zdôrazňuje potrebu budovania dôvery medzi rôznymi komunitami v spoločnosti a vyzýva na trvalo udržateľný proces zmierenia; v tejto súvislosti zdôrazňuje dôležitosť vytvorenia inkluzívneho vnútroštátneho dialógu a vyhýbania sa propagande, nenávisťným prejavom a vyhláseniam, ktoré by mohli ešte viac vyostriť konflikt a to aj z Ruska;
21. domnieva sa tiež, že najdôležitejšie je začať postupný proces decentralizácie ústrednej moci na regionálne a miestne správy bez narušenia vnútornej rovnováhy právomocí či účinného fungovania štátu; 22. víta prijatie zákona o verejnom obstarávaní a vyzýva na jeho svedomitú uplatňovanie; očakáva bezodkladné zriadenie politicky nezávislej agentúry na boj proti korupcii s právomocou vyšetrovať korupčné správanie;
23. zdôrazňuje potrebu posilnenia zásad právneho štátu, a to aj prostredníctvom reformy súdnictva, ktorá by prispela k obnoveniu dôvery občanov v súdnictvo, a potrebu odpolitizovania a demilitarizácie štruktúry orgánov presadzovania práva;
24. víta rozhodnutie vytvoriť na Ukrajine silnú civilnú misiu európskej bezpečnostnej a obrannej politiky; žiada PK/VP a členské štáty o urýchlenie jej vytvorenia; je presvedčený, že táto misia musí mať ambiciózny mandát, aby mohla účinne podporovať Ukrajincov v ich nevyhnutnej a hĺbkovej snahe stabilizovať situáciu v krajine;
25. opätovne zdôrazňuje podporu zámeru prezidenta Porošenka usporiadať predčasné parlamentné voľby; zdôrazňuje skutočnosť, že tieto voľby sa musia usporiadať v súlade s odporúčaniami Benátskej komisie;

26. vyjadruje hlboké znepokojenie nad zhoršujúcou sa situáciou v oblasti ľudských práv a humanitárnych záležitostí na východnej Ukrajine a na Kryme spôsobenou povstalcami a žoldniermi na podnet Ruska, najmä v súvislosti s mučením, vraždami, zmiznutiami novinárov a aktivistov a bráním zajatcov vrátane únosov detí; žiada, aby ukrajinské orgány lepšie chránili civilistov a poskytovali humanitárnu pomoc na postihnutých územiach;
27. v tejto súvislosti pripomína nedávnu správu Amnesty International a rozhodne odsudzuje únosy, kruté bitky, mučenie, vraždy, mimosúdne popravy a ďalšie vážne zneužívania ľudských práv a porušovania humanitárneho práva voči aktivistom, protestujúcim, novinárom a mnohým ďalším občanom, ktorí sa na konflikte na východe Ukrajiny nezúčastňujú, ku ktorým došlo za uplynulé tri mesiace a ktoré páchali hlavne ozbrojení separatisti a v niektorých prípadoch aj vládne sily; podporuje výzvu adresovanú ukrajinskej vláde, aby vytvorila jednotný a pravidelne aktualizovaný register prípadov oznámených únosov a začala dôsledné a nezávislé vyšetrovanie všetkých obvinení zo zneužitia sily, zlého zaobchádzania alebo mučenia;
28. zdôrazňuje potrebu nájsť jasné, spravodlivé a stabilné riešenie na zaistenie bezpečnosti dodávok plynu z Ruska na Ukrajinu, pretože ide o nevyhnutný predpoklad hospodárskeho rozvoja a stability Ukrajiny; domnieva sa, že EÚ by mala aj naďalej zohrávať úlohu pri uľahčovaní dosiahnutia dohody, ktorá Ukrajine umožní platiť konkurenčné, a nie politicky motivované ceny za nákup zemného plynu; zdôrazňuje, že využívanie energetických zdrojov ako nástroja zahraničnej politiky podkopáva dlhodobú dôveryhodnosť Ruska ako spoľahlivého obchodného partnera EÚ a že prijatie ďalších opatrení zameraných na zníženie závislosti EÚ od ruského plynu musí byť prvoradým cieľom;
29. vyzýva členské štáty, aby zabezpečili dostatočný prísun zemného plynu prostredníctvom reverzného toku zo susedných štátov v EÚ; v tejto súvislosti víta memorandum o porozumení, ktoré sa týka spätného toku medzi Slovenskou republikou a Ukrajinou a malo by zabezpečiť vytvorenie transparentného a spoľahlivého systému prepravy zemného plynu; pripomína strategickú úlohu Európskeho energetického spoločenstva, ktorému v roku 2014 predsedá Ukrajina; víta skutočnosť, že spolupráca s Ukrajinou predstavuje neoddeliteľnú súčasť európskej stratégie energetickej bezpečnosti, ktorú Komisia predstavila v júni 2014;
30. víta skutočnosť, že Ukrajina nedávno pristúpila k druhej fáze akčného plánu na liberalizáciu vízového režimu, ktorý opätovne potvrdzuje jej odhodlanie zaviesť nevyhnutný legislatívny, politický a inštitucionálny rámec; vyjadruje pevné presvedčenie, že konečným cieľom by malo byť urýchléné zavedenie bezvízového režimu; medzitým požaduje okamžité zavedenie dočasných, veľmi jednoduchých a cenovo dostupných postupov vydávania víz na úrovni EÚ a členských štátov;
31. víta skutočnosť, že Komisia vytvorila podpornú skupinu pre Ukrajinu, ktorá zabezpečí všetku potrebnú podporu pre ukrajinské orgány pri vykonávaní politických a hospodárskych reforiem a bude pracovať na uskutočnení „európskeho programu pre reformu“;
32. kladie dôraz na potrebu brániť európske záujmy a hodnoty a podporovať stabilitu, prosperitu a demokraciu v krajinách na európskom svetadiele;
33. opakovane potvrdzuje svoj názor, že dohody o pridružení s Ukrajinou a ostatnými krajinami Východného partnerstva nie sú v ich vzťahoch s EÚ konečným cieľom; v tejto súvislosti poukazuje na to, že podľa článku 49 Zmluvy o Európskej únii majú Gruzínsko, Moldavsko

a Ukrajina – ako ktorýkoľvek iný európsky štát – európske vyhladky a môžu sa uchádzať o členstvo v Únii pod podmienkou, že sa budú hlásiť k zásadám demokracie, dodržiavania základných slobôd, ľudských práv a práv menšín a zaručia dodržiavanie zásad právneho štátu;

34. vyzýva svojho predsedu, aby postúpil toto uznesenie Rade, Komisii, vládam členských štátov, prezidentovi, vláde a parlamentu Ukrajiny, Rade Európy a prezidentovi, vláde a parlamentu Ruskej federácie.